

Lázně
Teplice
Czechy

AUGUST SILNÝ

VTEPLICÍCH

TEPLICKÉ LÁZNĚ SE VÍCE NEŽ JINÉ TĚŠILY VELKÉ PŘÍZNI ARISTOKRACIE.

K JEJICH NÁVŠTĚVNÍKŮM PATŘILA ŘADA EVROPSKÝCH KRÁLOVSKÝCH RODŮ
A NEJVĚRNĚJŠÍMI MEZI NIMI BYLI SAŠTÍ PANOVNÍCI. TRADICE NÁVŠTĚV SASKÝCH KURFIRŤŮ
A POZDĚJI KRÁLŮ TRVALA VÍCE NEŽ 300 LET.

PO VZORU SVÝCH PŘEDKŮ JEZDÍVAL DO TEPLICKÝCH LÁZNÍ
TAKÉ NEJSLAVNĚJŠÍ SASKÝ VLADAŘ AUGUST SILNÝ.

1683
AŽ
1721

www.lazneteplice.cz

Friedrich August II. König von Polen (1) und Churfürst von Sachsen; als Churprinz, 1683, 1686, 1689, 1691, als Churfürst: 1694, als König: 1699, 1702, 1705, 1717, 1721.

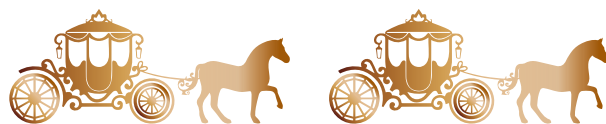
AUGUST SILNÝ NAVŠTĚVOVAL TEPLICKÉ LÉČIVÉ VODY V LETECH 1683 – 1721

DO TEPLIC PŘIJÍŽDÍ AUGUST SILNÝ

DNES BYCHOM ŘEKLI NÁROČNÝ HOST. ALE KDYŽ SE AUGUST SILNÝ STAL JEŠTĚ NAVÍC I POLSKÝM KRÁLEM, MOHLY SE TEPLICE TĚŠIT NA VSKUTKU GRANDIÓZNÍ NÁVŠTĚVY. O TAKOVÉ HONORACI SE JINÝM PANSTVÍM ANI NESNILO. DOPROVOD ŠEL DO TISÍCŮ A MOŽNÁ I PROTO TENKRÁT TEPLICKÝ KNÍŽE PŘIKOUPIL TAKÉ KRUPKU. AŽ TAM TOTIŽ HLEDAL KAPACITY PRO UBYTOVÁNÍ VŠECH HOSTŮ, KONÍ A POVOZŮ.

DOPROVOD, JAK SE PATŘÍ

- Augustova babička z otcovy strany Magdalena Sibyla jezdívala do teplických lázní každoročně od roku 1657. Pobyt se konal vždy na jaře v délce několika týdnů. Její doprovod v roce 1659 čítal 165 osob a 118 koní.
- Ani Augustův syn, pozdější kurfiřt a král August III., na doprovodu nešetřil a dokonce cestoval i se svou dvorní kapelou.
- Nikdo však nepředčil velikášství Augusta Silného. Roku 1699 dorazil v doprovodu 1500 hostů a takřka 1000 koní a povozů.

KDO BY SE DIVIL, ŽE AUGUST TOUŽIL HNED PO PŘÍJEZDU PO ULEVUJÍCÍ TERMÁLNÍ LÁZNI. CESTA Z DRÁŽĐAN DO TEPLIC NEBYLA ZÁLEŽITOSTÍ HODINY JAKO DNES. KOČÁR JEDOUcí RYCHLOSTÍ PŘIBLIŽNĚ 7 KM/H SE JEŠTĚ ZPOMALIL PŘECHODEM PŘES KRUŠNÉ HORY. VE VÝSLEDKU TAK JEN OMEZENĚ PÉROVANÝ VŮZ NATŘÁSAL SVŮJ, „NÁKLAD“ PŘES 10 HODIN.

Jakmile kočáry vjely do městské brány, ozvaly se fanfáry z věže městského kostela. Jako většina hostů i August se hlavně těšil do teplé léčivé vody a chtěl co nejdříve brát koupele.

Doporučení tehdejších lékařů však byla jiná.

Den příjezdu se měl věnovat výhradně odpočinku a střídmosti v jídle. Jak radil tehdejší první lékař teplických lázní Laurentius Pestenreiter: „V lázních by každý měl zapudit starosti, hněv i smutek a vystříhat se tance a laškování s druhým pohlavím, protože to unavuje tělo!“ Obzvláště posledně zmíněného se, jak známo, August Silný příliš nedržel.

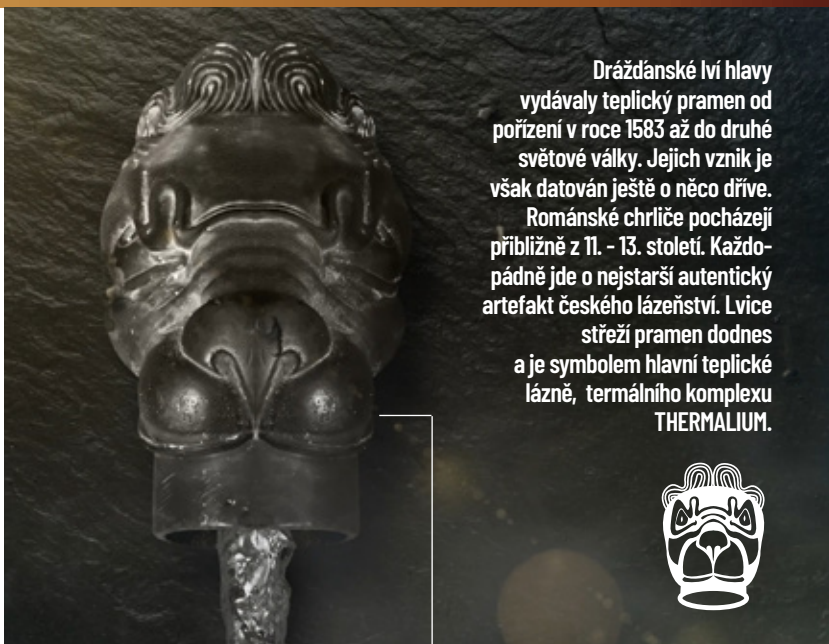
Jeho nejbližším doprovodem nebyla vždy jen jeho choť Kristýna Eberhardýna. Spolu s Augustem si lázeňský pobyt v Teplicích užívala také Uršula Kateřina z Altenbocku, která byla těšínskou kněžnou a württemberskou vévodkyní. V jiných letech mu pak dělala společnost hraběnka Aurora z Königsmarku, která v dopisech nešetřila detaily o bujných radovánkách v teplických lázních.

August se mezi koupelemi věnoval kratochvilám všeho druhu. Účastnil se slavnostní střílby a věnoval teplickému střeleckému spolku stříbrný štítek, který pak střelci králové nosili při slavnostních příležitostech..

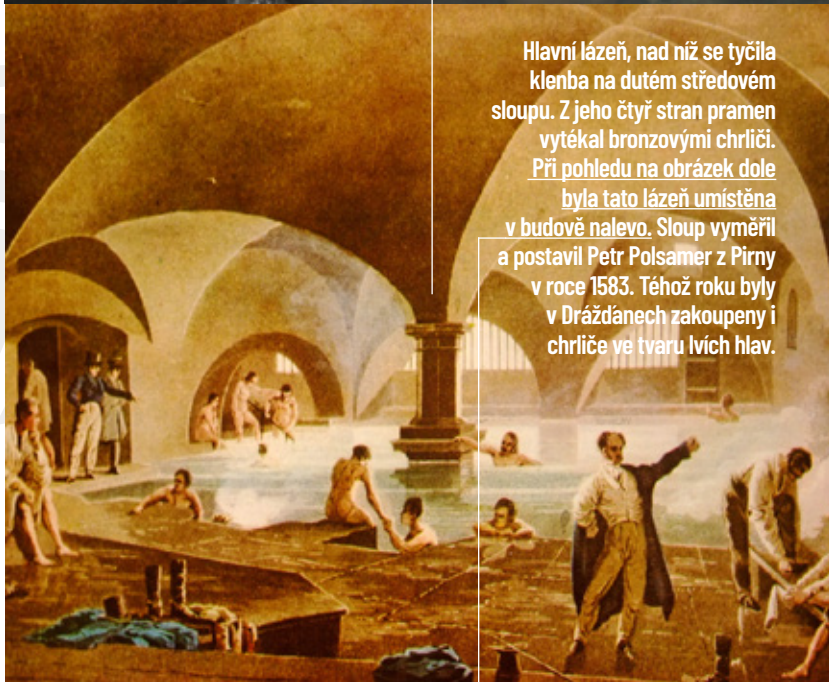
Po vzoru svého pána se také Augustův dvorní stavitel Matthäus Daniel Pöppelman vydal do teplických lázní. Architekt Zwingeru si po nejnáročnější etapě stavby přijel do Teplic odpočinout v sezóně roku 1731.

Také drážďanský sochař Balthasar Permoser, autor sochařské výzdoby Zwingeru, si teplické lázně nenechal ujít a přijel si léčit revmatismus. Kolem roku 1700 vytvořil reliéf se scénou objevení teplických pramenů (na obrázku vlevo). Ta byla umístěna na vnější zdi lázní.

Drážďanské lví hlavy vydávaly teplický pramen od pořízení v roce 1583 až do druhé světové války. Jejich vznik je však datován ještě o něco dříve. Románské chrličy pocházejí přibližně z 11. - 13. století. Každopádně jde o nejstarší autentický artefakt českého lázeňství. Lvice sřezí pramen dodnes a je symbolem hlavní teplické lázně, termálního komplexu THERMALIUM.

Hlavní lázeň, nad níž se tyčila klenba na dutém středovém sloupu. Z jeho čtyř stran pramen vytékal bronzovými chrličy. Při pohledu na obrázek dole byla tato lázeň umístěna v budově nalevo. Sloup vyměřil a postavil Petr Polsamer z Pirny v roce 1583. Téhož roku byly v Drážďanech zakoupeny i chrličy ve tvaru lvích hlav.

Lázně Teplice v Augustově době

AUGUST SILNÝ

VÝZNAMNÁ OSOBNOST RODU WETTINŮ. OD ROKU 1694 SASKÝ KURFIŘT A OD ROKU 1697 TAKÉ POLSKÝ KRÁL. ŽIL V LETECH 1670 - 1733.

VIZIONÁŘ

Augustovo zaujetí pro krásu vyústilo v přeměnu Drážďan v jedno z nejkrásnějších měst Evropy. Florencie na Labi, jak se saské metropoli přezdívá, vděčí Augustovi Silnému za barokní perlu Zwinger, jejíž výstavbu August svěřil svému dvornímu architektu Pöppelmannovi. Ten mimochodem také patřil k hostům teplických lázní.

August zcela propadl kouzlu porcelánu a jeho sbírka skvostů z Číny patří k pokladům Zwingeru. V Augustově době však Evropané porcelán pouze obdivovali, všechny pokusy o výrobu byly dosud neúspěšné. Cílevědomý August však usiloval o vlastní porcelán za každou cenu a neváhal lapeného alchymistu pro tento úkol uvěznit pod pohružkou, že lístkem na svobodu je recept na porcelán. Povedlo se a August založil první evropskou výrobu porcelánu. Bylo to, jak všichni vědí, v Míšni. Zdejší slavný „cibulový“ vzor se až dodnes vyrábí v porcelánce v Dubí nedaleko od Teplíc. Dubí si totiž v roce 1885 vybrali míšenští mistři pro rozšíření výroby.

SILÁK

August vynikal mimořádnou tělesnou konstitucí. Patřil k nejvyšším mužům své doby a oplýval i nebývalou silou, proto se mu také přezdívá „Saský Herkules“. Při stavbě Zwingeru vlastnoručně nosil těžké kameny z labského pískovce. Dokonce si nechal zaprotokolovat přelomení podkovy holýma rukama.

POŽITKÁŘ

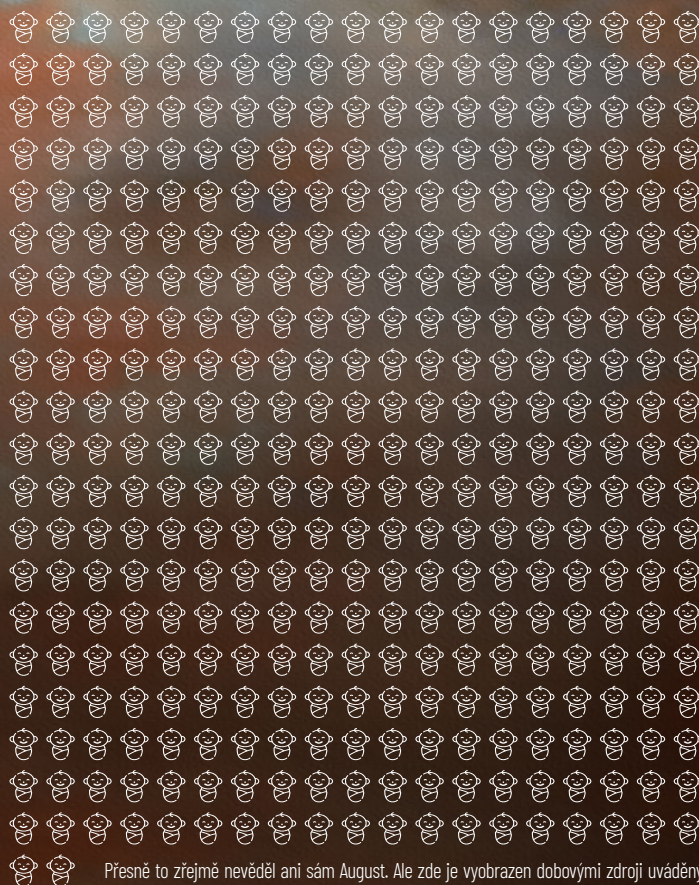
August miloval život ve všech jeho stránkách a dopřával si všeho mírou vrchovatou. Náruživě přistupoval k panování, k jídlu i k ženám. Nenasytný sukničkář pěstoval řadu mimomanželských vztahů, a to příležitostných i dlouhodobých. Při pobytu v teplických lázních v roce 1692 mu dělala společnost, velmi vzdělaná a nadaná hraběnka Aurora z Königsmarku. Voltaire ji označil za nejslavnější ženu dvou století (žila na přelomu 17. a 18. st.). Aurora v dopisech nebyla skoupá na slovo a pečlivě zaznamenala teplické radovánky. Augustovi porodila syna, který se později stal generálem ve Francii. Takových levobočků měl August nepočítaně, dostupné zdroje se zatím dopočítaly 382 mimomanželských dětí.

ŠVIHÁK

August naplňoval všechny parametry lázeňského šviháka. Jako výsostný bonviván měl lázeňské hýčkání tuze rád a také to měl v rodině. Tradice pobytů v teplických lázních byla u saských panovníků silně zakořeněná a už v Augustově době to bylo více než sto let od první vladařské návštěvy z Drážďan. Na začátku této rodinné tradice byla Augustova pra-pra-pra-prababička. Můžeme se jen domnívat, co ji inspirovalo. Možná, že její současník a zakladatel lékařství Paracelsus, který žil v Krušnohoří po deset let a zařadil lázně Teplice mezi 10 nejlepších lázní světa.

KOLIK MĚL AUGUST DĚTÍ?

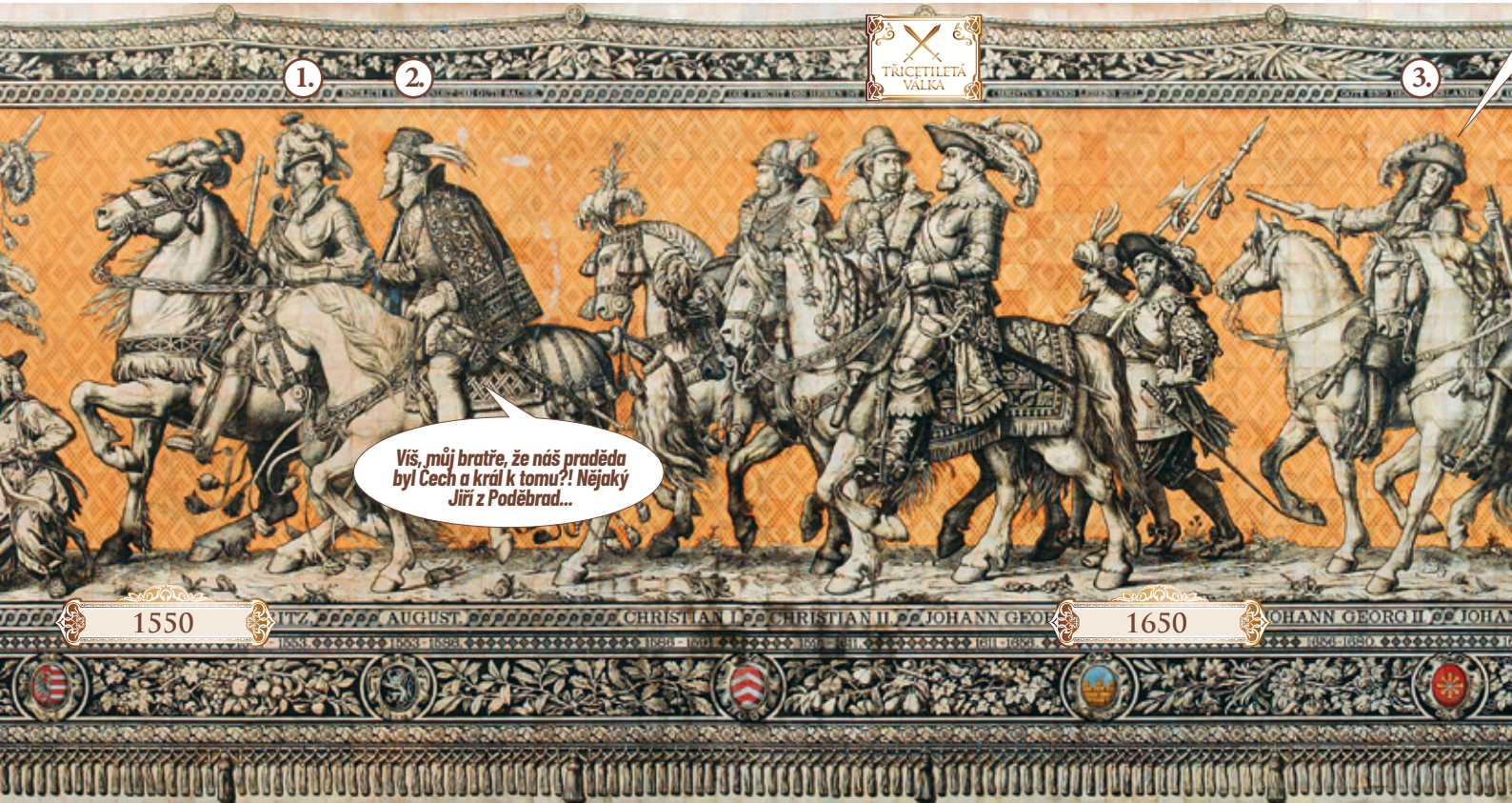
Přesně to zřejmě nevěděl ani sám August. Ale zde je vyobrazen dobovými zdroji uváděný počet potomků: CCCLXXXII.

Každopádně od roku 1550 s jediným přerušením během třicetileté války pobýval drážďanský dvůr v teplických koupelích takřka každé léto.

300 LET NÁVŠTĚV

SASKÝCH KURFIŘTŮ I S RODINAMI V LÁZNÍCH TEPLICE

TRICETILETÁ
VÁLKA

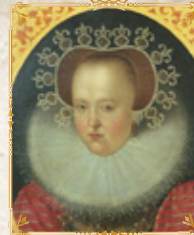
matka Mořice a Augusta I.
Kateřina Meklenburská

první manželka Augusta I.
Anna Dánská

druhá manželka Augusta I.
Anežka Anhaltská

snacha Augusta I.
Žofie Braniborská

sestra Jana Jiřího II.
Magdalena Sibyla

„Kdo z vás mě trumfne?!
V Teplicích jsem strávila
26 pobytů.“

„Jako vládnoucí kurfiřtka mám
dost práce. Čtu a rozesílám
depeše i mezi koupelemi.“

sestra Jana Jiřího II.
Žofie Eleonora

manželka Jana Jiřího II.
Magdalena Sibyla

sestra Jana Jiřího III.
Erdmuta Saská

manželka Jana Jiřího III.
Anna Žofie Saská

manželka Jana Jiřího IV.
Eleonora Sasko-Eisenašská

manželka Augusta Silného
Kristýna Hohenzollernská

1. MOŘIC SASKÝ

2. AUGUST I.

3. JAN JIŘÍ II.

4. JAN JIŘÍ III.

5. JAN JIŘÍ IV.

6. AUGUST SILNÝ

7. AUGUST III.

8. FRIDRICH KRISTIÁN

9. FRIDRICH AUGUST I.

10. ANTONÍN

11. FRIDRICH AUGUST II

„Do Teplic, milý synu, a to každoročně! Teplické koupele bráti, ve zdraví žít!“

„Vino, ženy, lázně! Vše co vladař potřebuje!“

„Do Teplic se vejdem všichni a ještě se parádně pomějeme! Pořádám totiž panovnický kongres.“

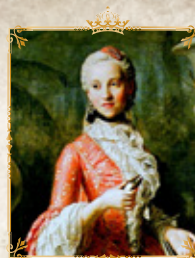
milenka Augusta Silného
Aurora z Königsmarku

milenka Augusta Silného
Uršula z Altenbocku

manželka Augusta III.
Marie Josefa Habsburská

dcera Augusta III.
Marie Kunhuta Saská

syn Augusta III.
Albert Kazimír

„Teď zůstanu na očet! Seděli jsme v Teplicích na zasnubní hostině, měla jsem své nejlepší šaty a budoucí císař Josef II. si mě prohlížel... A co myslíte! Prý jsem moc upejpavá, tak si místo mě vybral mou sebevědomou sestřenicí!“

„Znám to tu od dětství. Později jsem přijžděl s milovanou Marií Kristýnou a vždycky jsme chtěli do domu Zlatá Harfa. To domovní znamení je tam stále, všimli jste si?“

syn Augusta III.
Karel Kristián

manželka Fridericha Kristiána
Marie Antonie Bavorská

manželka Fridericha Augusta I.
Amálie Zweibrückensko-Birkenfeldská

dcera Fridericha Augusta I.
Marie Augusta Saská

manželka Antonína I.
Marie Terezie Habsbursko-Lotrinská

manželka Fridericha Augusta II.
Marie Anna Bavorská

DRÁŽĎANŠTÍ JDOU PŘÍKLADEM

SASKÝ VZOR ZAPŮSOBIL. TEPLICE SE JAKO OBLÍBENÉ LÁZNĚ DRÁŽĎANSKÉHO DVORA DOSTALY DO HOVORŮ A KORESPONDENCE TEHDEJŠÍ ARISTOKRACIE. DOPISY SE ROZLÉTLY MEZI NOBLESNÍ PŘÍBUZENSTVO PO CELÉ STŘEDNÍ EVROPĚ A VŠUDE VYPRÁVĚLY O ULEVUJÍCÍCH KOUPELÍCH. TAK SE MNOHDE DALO ZAPŘÁHNOUT A HYJĚ DO TEPLIC!

Městskou branou vjíždějí další a další návštěvníci a příjezdové fanfáry znějí stále častěji. Nejvíce se tu sjíždí veškerá rakouská, polská a německá šlechta, ale také prominenti z dalších zemí včetně Skandinávie nebo Francie. Objevují se i členové habsburského císařského domu.

Pro pobyty z vládnoucích rodin má teplické panství od císaře zvláštní fond k úhradě potřebných nákladů, a tak se můžou tepličtí o vše řádně postarat. Pro hosty pořádají uvítací ceremoniály, hostiny, plesy a hony.

Velkou část lázeňských hostů tak tvoří vysoká aristokracie ze všech zemí Evropy. Jejich doprovody jsou početné a magnetismus nejvyšších kruhů vábí další stavy. S panovnickými rodinami přijíždějí také generálové, diplomaté, vysoce postavení úředníci a přední učenci.

Knihy lázeňských hostů už se vedou velmi pečlivě. V roce 1746 Teplice vítají 590 oficiálních hostů, z nichž první místo zaujímají Sasové s počtem 205 návštěvníků. Roku 1796 se už zapisuje 1180 jmen. O pouhé dva roky později návštěvnost vzrostla na 4757 osob. Vycházejí tištěné seznamy a počet hostů roste. Po roce 1810 se objevují i příjezdy ze Spojených států amerických.

Vybraná společnost s dobrými způsoby v teplických lázních udržovala přívětivou atmosféru zdvořilého a laskavého jednání. Proto více než vyniklo Beethovenovo společenské selhání a dodnes je nazýváno legendárním. Myslíte, že by projítí bez pozdravu bylo stejným skandálem i dnes?

Teplice jsou na špičce návštěvnosti českých lázní jak v počtech, tak v podílu šlechtických titulů. V žádných jiných našich lázních nepobývalo tolik císařů, králů, arcivévodů, knížat a princů. Jejich přízeň teplickým lázním trvá po celou éru šlechtických stavů. Lázně Teplice už jsou navždy aristokraty nejnavštěvovanější české lázně.

Knihy lázeňských hostů přetékají tituly a občas se jejich výpisy vydávají i v pražských novinách. Od roku 1801 už však oblíbené seznamy oficiálních hostů vycházejí v Teplicích pravidelně, a to až do druhé světové války. Celkem je v nich zachycen jeden milion jmen hustě protkaný mocnáři a významnými osobnostmi.

PANOVÁNÍ Z TEPLICKÝCH KOUPELÍ

ANEB LÁZEŇSKÉ ÚČINKY V POLITICE

Píše se rok 1813
a v Teplicích
se rozhoduje
o postupu proti
Napoleonovi

LÁZNĚ TEPLICE BYLY PŘÍTOMNY ZÁSADNÍM DĚJINNÝM UDÁLOSTEM

1835, Teplice - panovnický kongres

1819, Teplice - Metternich jedná s Rakouskem, Pruskem, Dánskem, Švédskem a Španělskem

1813, Teplice - protinapoleonská koalice

1759, Teplice - Prusko a Rakousko potvrzuje nedotknutelnost Teplíc během sedmileté války

1683 - 1721, Teplice - návštěvy Augusta Silného

1650 císařem zřízena funkce uvítacího a obsluhujícího komisaře

1550 - 1854, Teplice - takřka každoroční návštěvy saských kurfiřtů, později králů

1154, Teplice - česká královna Judita zakládá první lázně střední Evropy

EPICENTRUM MOCNÝCH

Teplice ve své době není třeba představovat. Osobně je znají šlechtici a královské dvory napříč Evropou, a to po generace. V teplických lázních se tak každoročně koncentrují nejvíce takoví hosté, kteří jsou odmala formováni více či méně úspěšně k nejlepším možným znalostem a kompetencím a v jejichž rukách leží odpovědnost za velkou část Evropy.

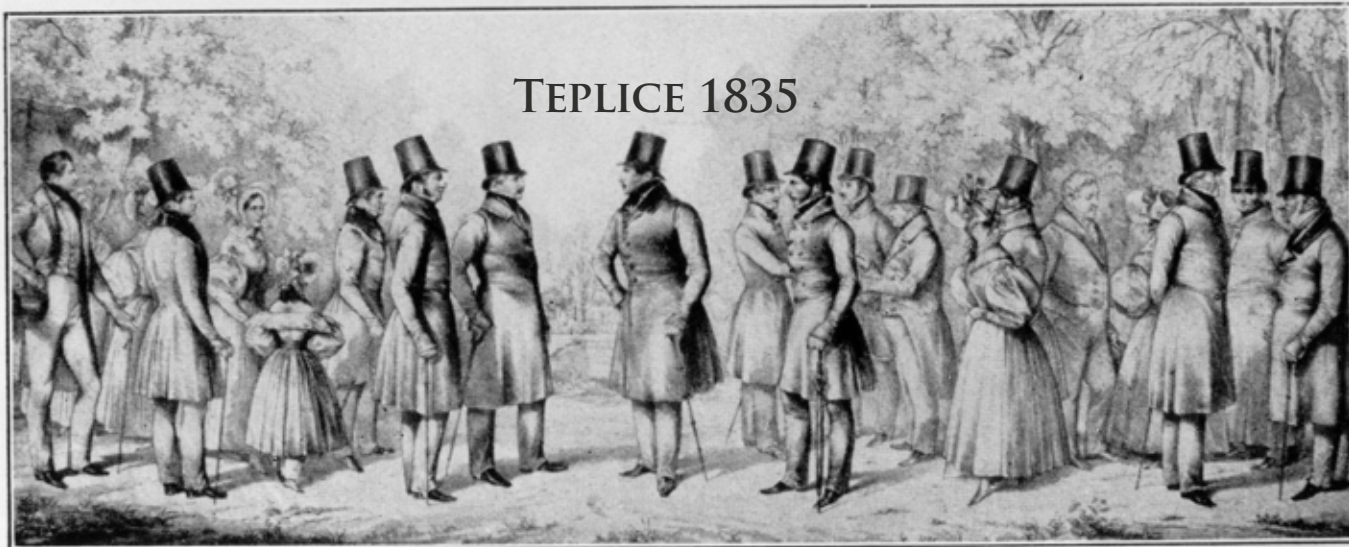
Elity nabírají sílu z léčivých teplických vod a samozřejmě spojují příjemné s užitečným. Mezi koupelemi se setkávají, rozmlouvají a vladaří. I když nepanovala shoda, v lázních se jednalo ve všudypřítomném duchu zotavování a vzájemného respektu. Lázeňské účinky se tak propály nejen do zdraví návštěvníků, ale také do správy mezinárodních vztahů na poli celé Evropy.

CÍSAŘSKÝ CONCIERGE

Už v 17. století císař nechává zřizovat v teplických lázních zvláštní post. Úřad uvítacího a obsluhujícího komisaře, kterého pověřuje péčí o hosty z panovnických rodin. Komisař se stará o veškerou organizaci a potřeby svěřených hostů, přičemž má od císaře k dispozici zvláštní fond určený k úhradě všech možných nákladů. Tato funkce není v jiných lázních známa a dosvědčuje exkluzivní postavení Teplíc. Obsluhujícími komisaři se stali Clary Aldringenové, majitelé teplického panství. Členové rodu nezřídka zastávali vysoké pozice ve správě království i celé monarchie a nešetřili ani časem, ani úsilím, aby prominentní hosty uctili s nejlepší péčí. Znavení mocnáři s bolavými koleny tak našli to pravé.

TEPLICE 1835

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

König Friedrich Wilhelm III. in Teplitz

1. von Wisleben, Adjutant des Königs, 2. Bresson, Französl. Gesandter am Berliner Hofe, 3. Graf von Bahlen, 4. König Friedrich Wilhelm III., 5. Fürst Felix Schwarzenberg, 6. Fürst von Wittgenstein, 7. Alexander von Humboldt, 8. General d. Cav. von Dobschütz, 9. von Wisleben, Generaladjutant des Königs, 10. Marquis Maison, Französl. Botschafter in Petersburg.

Nach der Natur gezeichnet von W. von Hüllesheim. Lith. von L. Hofemann. Berlin, Hohenzollern-Museum.

Zde je vyobrazení teplických lázeňských hostů v létě 1835. Uprostřed stojí věrný návštěvník pruský král Bedřich Vilém III. v rozmluvě s francouzským velvyslancem Bressonem. Za ním stojí kníže Schwarzenberg a opodál také přírodovědec Alexander von Humboldt, kterému už za jeho života bylo přezdíváno „nový Aristoteles“.

- BUDINSKÁ J. Kapitoly z dějin lázeňství. Regionální muzeum v Teplicích, 2006.**
BUDINSKÁ J. a kol. Tajnosti depozitářů aneb předměty s příběhem. Regionální muzeum v Teplicích, 2007.
CLARY-ALDRINGEN H. a kol. Heimatbuch Stadt und Kreis Teplitz-Schönau. Frankfurt/Main, 2000.
HOFFMANN VINZENZ MARIA. Neueste Beschreibung von Teplitz und Schönau mit ihren Umgebungen. Teplitz, 1860.
KILIÁN J. Teplice. Nakladatelství Lidové noviny, 2015.
Lázně Teplice v Čechách a.s.: <https://www.lazneteplice.cz/galerie-hostu>
LEJSKOVÁ-MATYÁŠOVÁ M. Teplice v době klasicismu. Krajské muzeum v Teplicích, 1983.
MITIS T. O lázních teplických. Krajské muzeum v Teplicích, 1980.
OSTROVSKÁ S. Slavné ženy v Teplicích. Regionální muzeum Teplice, 1994.
PLEVKA B. Hudba u teplických pramenů. Dům kultury v Teplicích, 1989.
ZYKMUND, NEUVIRT, KURANDA, ŠPAČEK Teplice. Teplitz-Schönau. No 1. Europrinty, 2012.